

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Bun de imprimat

MILA CREȘTINĂ

Pornită spontan și firesc din dumnezeiasca poruncă a iubirii de aproapele, mila creștină, a fost și este îndemnul de totdeauna al Bisericii lui Hristos. Vremurile de astăzi, cu atâtea probleme sociale deschise, îi dau doar o notă de actualitate acută, ce nu îngăduie întrelăsări sau amânări zăbavnice. Nici celor chemați să păstorească, nici păstoriților.

Filantropia samariteanului milostiv, devotamentul Mariei din Betania, banul văduvei — sunt tot atâtea valori nepieritoare în cumpăna vecinicii, ce trebuiesc fructificate spre obștesc folos, din dărnicia tuturor și prin zelul pastoral al urmașilor întru apostolie.

În acțiunea noastră duhovnicească trebuie să existe o legătură organică și continuă între Altar și vatra celui flămând, celui gol, bolnav și nemângăiat. Așa ne-a îndemnat Hristos, pildă vie făcându-se. Acesta este rostul Bisericii și imperativul vremilor critice de astăzi.

Este adevărat că apostolatul are ca scop ultim: *mântuirea* sufletelor. Și că aceasta mântuire implică în sine spiritualizarea „turmei” prin ridicarea ei la o concepție superioară de viață și conduită, după însăși modelul perfecțiunii: Isus Hristos. Omul duhovnicesc însă, nu și are o existență aparte de cel fizic și moral. Și ca atare muncă zădarnică săvârșim, căutând să ridicăm cele sufletești, fără o zăbavnică cercetare și *atenuare* a asperităților ce mediul social le pune de-a curmezisul vieții omenești și pastorației deopotrivă.

„Într'adevăr, cea mai mare greșală de ordin metodologic a celor ce se ostensesc să propovăduiască evanghelia Mântuitorului, este că nu privesc viața omenească în desfășurarea ei organică, ci-i izolează latura pur religioasă căutând s'o promoveze numai pe aceasta. Rezultatul la care se ajunge de obicei, este un desechilibru teo-

retic care nu poate schimba consistența organică a vieții omenești, fiindcă nu-i respectă toate funcțiunile ei”. (P. S. Sa Nicolae Colan; Revista Teologică Nr. 12 1923).

Cine a definit creștinismul: suprema regulă de viață prin care putem să biruim mizeria universală și mizeria morții — ne-a dat să înțelegem că la baza acestui adevăr stă „iubirea dinamică, iubirea transformată în energie activă, creatoare de fapte, din roada cărora să guste cât mai multă lume nenorocită”.

Săracul Lazăr din Evanghelia, de astă-dată multiplicat în nesfârșite coloane de îndurători ai mizeriei sub diferite aspecte — așteaptă la poartă. Suferința lor e și suferința lui Hristos. Lacrimile lor — lacrimile de sânge ale Celui ce a pățimit pentru omenire. În fiecare nenorocit, Biserica trebuie să vadă pe Intemeietorul ei. Căci Insuși a spus: întrucât ați făcut unuia din acești frați prea mici ai mei, *mie mi-ați făcut*.

Iată de ce acțiunea caritativă este un punct esențial al pastorației, dacă nu — adeseori — însăși pastorația. Și mai ales, iată de ce Biserica este chemată în primul rând, să facă operă de asistență socială. Sentința ce va cădea grea și durabilă cât vecinicia, la înfricoșatul județ, trebuie să fie un *memento* și un *stimulent*. Pentru noi ca și pentru păstoriți. „Căci judecata este fără milă pentru cel care n'a dovedit milă. *Ci mila biruiește în fața judecării*” (Iacov 2, 13).

Acțiunea Bisericii nu poate să se închidă între pereții creștinismului liturgic și dogmatic, nici mărgini numai la popasuri de meditații oricât de vibrant ar răsună amvoanele. Organizarea și intensificarea acțiunii caritative ne-o impune starea de față. *Creștinismul zilelor noastre este creștinismul izvorât din iubire și milă*. Este acel creștinism care alină suferințe, sa- tură pe cei flămânzi, întinde o

mână de ajutor celor în nevoi, mângăie și dă nădejde.

Prin el vom găsi cheia rezolvării problemelor sociale ce frământă insistent vremurile noastre. Prin iubire și milă vom

reuși să ridicăm sufletele până la *eroism* și *jertfelnicie*. E singura cale ce asigură *mântuirea*.

Atunci Biserica va fi *vie* și creștinismul *activ*.

Preot DIODOR TODEA

Primirea solemnă în Senat a Marelui Voevod Mihai de Alba-Iulia.

Sâmbătă 25 Noemvrie c. a avut loc în Senat primirea sărbătorească a Alteței Sale Principelui Mihai, moștenitorul Tronului. Într'o atmosferă înălțătoare Măria Sa a depus jurământul legiuit ca senator de drept, după care a rostit, într'o emoție generală următorul discurs plin de sevă românească:

Domnule președinte,
Domnilor senatori,

Vă mulțumesc din toată inima pentru caldele cuvinte pe care Mi le-ați adresat, cum și pentru sentimentele de afecțiune ce Mi le-ați arătat prin manifestarea cu care M'ați întâmpinat.

Azi, când pășesc pentru prima dată, după datina țării, în această adunare, ca senator de drept, Imi dau mai bine seama ca oricând de îndatoririle ce le am de îndeplinit ca Principe Moștenitor și ca Român. (Aplauze îndelung prelungite, ovații.)

Faptul că în această zi în care depun legiuitul jurământ se împlinesc douăzeci și cinci de ani de când Tatăl Meu iubit

a fost primit în Senatul țării, mărește emoția ce a răsărit în această clipă în inima Mea și Mă îndeamnă și mai puternic a-Mi îndeplini fără preget și cu toată convingerea datoria Mea față de Patrie și Rege. (Aplauze îndelung prelungite, ovații.)

Adânc pătruns de însemnătatea acestei zile, vă asigur că voi urmări cu tot interesul și cu toată atențiunea lucrările Maturului Corp.

Doresc ca prin aceasta să dau încă o dovadă despre hotărârea Mea de a face tot ceea ce-Mi stă în putință pentru a răspunde așteptărilor Țării și a răsplăti străduințele de fiecare clipă pe care Iubitul Meu Părinte le face pentru a Mă apropia cât mai mult de vrednicia iluștrilor Mei străbuni. (Aplauze furtunoase, ovațiuni.)

Trăiască Majestatea Sa Regele! (Strigăte de ura! Senatul ovaționează îndelung.)

Trăiască România! (Strigăte de ura! Senatul ovaționează îndelung.)

Biserica maghiară calvină.

— Cu prilejul adunării ei anuale. —

Am scris în numărul trecut despre Biserica maghiară catolică, arătând situația și atmosfera ei. Socotesc util să mă opresc astăzi la a doua și cea mai mare biserică maghiară din Ardeal, la cea reformată sau calvină cum preferă să se numească ea însăși, spre a-i cunoaște în linii mari împrejurările și atitudinea în Stat.

Cel mai bun izvor de informație ni-l oferă și aici cuvântarea superintendentului *Ioan Vászrhelyi*, rostită Dumineca trecută la adunarea generală din Cluj. Din ea aflăm, că Biserica reformată are astăzi 700 de

biserici și 351 școli primare, 5 licee de băieți și 1 de fete, 3 gimnazii de fete, 2 școli normale, 1 școală comercială, cu secții pentru băieți și fete, 1 Academie teologică, 1 institut de diaconese pentru îngrijirea bolnavilor, orfanilor și văduvelor, 1 orfelinat, 1 spital, 1 școală agronomică, 2 școli de ucenici și 1 cămin de ucenici. Iată o serie întregă de așezăminte, cum nu le-au avut nici pe departe Românii sub stăpânirea maghiară, ca o dovadă elocventă a regimului de libertate de care se bucură în România.

Superintendentul insistă asupra spiritului de jertfă al poporului, aducându-i omagii entusiaste pentru contribuțiile însemnate din ultimii doi ani pe seama Bisericii, și cari însumează frumoasa cifră de 20 milioane 567.087 Lei. Tot în acest interval s'au zidit 46 școli noi, săli de clase și transformări în valoare de 8 milioane 452.474 Lei. De sigur, că în împrejurări așa de grele ca cele de azi, asemenea rezultate sunt vrednice de laudă. El arată, că totuși nu este atât de mare „sărăcia” poporului maghiar, cum vreau s'o prezinte unii conducători înlăuntru și peste hotare.

Firește, că și episcopul calvin s'a ocupat în deosebi de situația școlilor și a bisericilor. În ce privește pe cele dintâi a ținut să vorbească cu recunoștință de gestul Statului de a le fi acordat învățătorilor subvenția întregitoare de salariu, adăugând că pe acest drum se vor culege roade binecuvântate, problema școlară calvină ajungând treptat la o soluționare deplin mulțumitoare. Fără a articula nici un reproș deplasat, superintendentul spune că în anul trecut din cei 73.610 copii calvini obligați de școală numai 21.781 au frecventat școlile reformate, pe când în școlile de stat cu limbă de predare română au fost înscriși 35.170, iar în secțiile maghiare ale acestor școli 4881 elevi calvini.

Din aceste fapte ca și din jertfelnicia poporului episcopul trage concluzia, că poporul ține la școala care dă o pregătire religioasă-morală, și în consecință n'ar fi în interesul Statului să rezolve chestiunea școlară într'un spirit contrar tradițiilor seculare din această parte de țară. Noi însă știm, că guvernele maghiare de pe vremuri au proclamat încă din anii 1870 principiul învățământului de Stat, ca una din atribuțiunile lui esențiale. Și astfel școlile confesio-

nale calvine au fost trecute — prin bună înțelegere — aproape în bloc asupra Statului.

Nu i-se poate cere deci nici Statului român să se conducă de alte principii, decât acelea socotite bune de către Ungaria. Că școala de stat reprezintă o mai mare utilitate pentru cetățeni, indiferent de religia lor, o demonstrează tocmai numărul imens de elevi reformați cari o frecventează, fără nici una din presiunile practicate sub regimul maghiar.

În concepția de libertate a învățământului ce domină viața publică a României, nu i s'ar putea contesta chiar Statului dreptul de a înființa școli și a le deschide porțile pentru oricare din supușii lui. Elevii sunt liberi să se înscrie unde vor, și dacă majoritatea celor minoritari preferă școala de stat și nu cea confesională, aceasta se explică de sigur prin interesul părinților de a le asigura un viitor mai bun. Educația religioasă-morală rămâne însă întregă în mâinile bisericilor, și nu Statul a creiat vr'odată piedeci în calea ei.

În cuvântarea sa superintendentul a ținut să pomenească în termeni mișcători de gestul regal, care a înființat recent a doua episcopie reformată cu sediul în Oradea. Și ceea ce este în deosebi de remarcant, a vorbit pentru întâia oară dintre toți episcopii minoritari despre relațiile bisericii sale cu Biserica ortodoxă, despre regretatul patriarh *Miron Cristea* și având cuvinte elogioase la adresa înalt Prea Sf. Patriarh *Nicodim*, în care vede un mare teolog și un puternic sprijinitor al colaborării armonice dintre Bisericile creștine.

Făcând o paralelă între discursul șefului Bisericii reformate și al celei catolice, constatăm o deosebire esențială ca ton și ținută, ce-l pune într-o lumină mult mai favorabilă pe

cel dintâi. Unul suplu și loial, cu un simț pronunțat de adaptare la realitățile românești, celalalt oarșan și ieremiadic, cu reflexe sufletești de izolare — ele sunt un fel de oglindă a însăși stării de spirit din cele două biserici maghiare.

Să nădăduim totuși, că va veni vremea, să zicem la capătul războiului de azi, când bisericile minoritare maghiare vor aprecia în mod sincer generozitatea Statului român, încadrându-se definitiv în ritmul vieții lui de libertate și toleranță. I. M.

Cazul Teodor Orlea dela Cibu.

Teodor Orlea a fost preot în Cibu, protopopiatul Geoagiului de jos. După 20 de ani a rămas văduv și „a hotărât în sine a se căsători a doua oară” și s'a cununat în 24 Septembrie 1851 „prin un preot de lege străină”. Apoi s'a ivit cu două mărturii înaintea parohului acolo așezat și a declarat că „vrea a-și părăsi Legea și Biserica sa și a trece la alta”.

Cazul acesta s'a desbătut în „Ședința Consistorială în 4 Ianuarie 1854 la Sibiu ținută”.

Cu Nr. Cons. 4—1854¹⁾ providențialul Arhiepiscop Andrei Șaguna îl aduce la cunoștința Prea Cinstiților PP. Protopopi, Cinstiților Administratori protopopești și parohi, zicând:

„Săltare-ar inima mea de bucurie și s'ar îndestula sufletul meu, când aș avea a vă vesti fapte de laudă și răsplătire...; se umple însă inima mea de întristare, și sufletul meu oftează de mâhnire, că lucruri fără de lege și pedeapsă... sunt silit a vă vesti.

Teodor Orlea din Cibu, în Districtul Bălgradului, protopopiatul Geoagiului de jos, după ce au primit darul preoției și a fost în Cibu paroh 20 de ani, rămânând văduv în anii mai din urmă, a hotărât în sine a se căsători a doua oară. *Legea sfintei noastre Biserici nu osândește asemenea faptă, ci o sloboade, dacă se face după Lege.* Pomenitul preot însă, că-

¹⁾ Vezi Gh. Tulbure: Mitropolitul Șaguna. Sibiu 1938, pag. 176.

ruia mai bine a trebuit să-i fie cunoscută calea legiuită în privința aceasta, abătându-se dela această cale fără știrea protopopului său, și fără de binecuvântarea arhiepiscopului — acela ca preot și paroh neîncungiu-rat de lipsă; fără de facerea bunei învoiri, fără de vestiri, cu o persoană de religia noastră, s'a cununat în 24 Septembrie 1851, prin un preot de lege străină.

Scaunul episcopesc, după ce s'a convins despre nelegiuirea căsătoriei despomenitului preot Teodor Orlea, aceea căsătorie până atunci o-au dechiarat de nelegiuită, *până nu se va face după formalitățile prescise și se va binecuvânta prin parohul legiuit*”.

Ce se poate concluda din textul acestei circulare șaguniene?

Osândirea căsătoriei a doua a preotului Orlea? Nu. Căci „legea sfintei noastre Biserici nu osândește asemenea faptă, ci o sloboade, dacă se face după lege”. Ori lucrul acesta „după lege” l-a nesocotit Teodor Orlea. Nu a urmat încheierea căsătoriei a doua „după formalitățile prescise” și s'a făcut vinovat pedepsei. Apoi la aceasta a adăugat cununia prin preot de lege străină și cu îndărătnicie n'a dat ascultare socotirilor Scaunului episcopesc. Iar capul de acuză pare a fi faptul că a voit „să-și părăsească legea și Biserica sa și a strămoșilor săi”. Și „când un paroh sau preot hirotonit

FOILETON

Profesorul Aurel Ciortea.*)

— La 10 ani dela moartea lui. —

I.

Pășind cu smerenie și emoție în această sală festivă, căreia umbrele mărețe ce-o împodobesc îi împrumută parfumul cuceritor al unui vast Pantheon de ciitorie și cultură românească, am făcut-o cu gândul pios de a evoca în fața Domniilor Voastre încă una din figurile alese, îndreptățită a-și lua locul de cinste în galeria atât de bogată a luptătorilor entusiaști pentru faima *Gimnaziului ortodox din Brașov*.

Mi s'a părut, că implinindu-se în luna aceasta 10 ani dela moartea profesorului *Aurel Ciortea*, iar ieri 67 de ani dala nașterea lui, se cuveni să-i facem pomenirea vrednică de laudă nu numai la Academia Comercială din Cluj, al cărei Rector a fost, ci cu deosebire aici la Liceul din Brașov, căruia el îi aparține prin tot sufletul, prin toate amintirile și toată munca sa de aproape un sfert de veac. Căci o asemenea comemorare n'o cere numai sentimentul nostru de recunoștință, ce poate fi exprimat și în alte forme, ci însăși tradiția superbă a acestei școli, care a înțeles totdeauna să facă, din cultul mecenașilor ei spirituali

și materiali, izvorul miraculos al existenței sale și factorul incomparabil în făurirea caracterelor, ce aveau să se afirme ca stegar ai luptelor noastre epice pentru apărarea și izbânda înălțătoarelor crezuri românești.

Astfel urmând drumul acestei tradiții impresionante, socot că se poate vorbi fără exagerarea proporțiilor și despre *Aurel Ciortea*, ca despre unul din binefăcătorii spirituali așa de numeroși ai instituției școlare, ce-i aduce astăzi omagiul ei duios și mișcător.

Cum natura unei conferințe publice nu îngăduie dezvoltări biografice ample, mă voiu limita, cu bunăvoința D-voastră, la câteva creionări din cari totuși să se desprindă cât mai veridic profilul regretatului profesor, cu tot ceea ce mintea și inima lui au putut dărui școlii românești din Ardealul de ieri și de astăzi.

Un destin norocos vroi, ca *Aurel Ciortea* să vie pe lume ca fiu al preotului ortodox din comuna *Cojocna*, lângă Cluj, și astfel să se poată forma în atmosfera prielnică a celor mai sănătoase datini religioase și naționale.

Copilăria lui înfloarește în căminul părintesc încălzit de simțirea românească ce radiă din chipurile marilor luptători înșirați pe pereți, și se idealiza în fumul de tămâie al bisericii cu sfințenia mistică a slujbelor ei. În „*Ziarul*” ce l-a scris răbdător pe fronturile războiului mondial, — „*Ziar*” publicat aproape complet de prietenul său prof.

Ax. Banciu în revista „*Țara Bârsei*” din Brașov, — *Aurel Ciortea* revine adeseori la anii copilăriei, împrăștiând amintiri ce nu le putea uita, fiind că-i intraseră definitiv în ființa lui spirituală. Într-o zi din săptămâna Patimilor de pe frontul italian, când se găsea în camera unui spital, el notă aceste rânduri: „cândva ardeau în biserica bătrână de lemn din *Cojocna* numai două lumânări în Vinerea mare la ceasurile de dimineață, și nu erau acolo decât preotul, modest ca mediul sfânt în care era activ, cantorul bătrân la Mineiu, *eu cu Apostolul la locul meu* și două-trei femei bătrâne. Cât de bine ieșea la iveală și în locul acela neînsemnat liniștea și adâncimea ce caracterizează jalea sfântă ce cuprinde sufletele în Vinerea mare după Domnul mort pe cruce. Nimeni în ziua aceea nu vorbea cu glas tare, nici afară de biserică, nici acasă, nici în curte. Mișcărilor erau domoale, privirile blânde, și toți ne simțeam umbre în atmosfera zilei mari, sfințită de durerea sfântă.”

Așadară cu „*Apostolul*” în mână acolo în fața altarului străbun — iată cum a crescut *Aurel Ciortea*. De aceea anii de școală străină dela piriștii din Cluj și Sașii din Bistrița nu i-au putut avaria întru nimic sufletul românesc, care se spală ușor de zgura ce-l inundă, prin minunatele băi spirituale luate așa de des — grație unei vecinătăți imediate — la izvoarele legii și limbii curate din casa preoțească dela *Cojocna*. Dealtfel e știut, că fenomenul era comun aproape tuturor intelc-

*) Conferință publică rostită în sala festivă a Liceului Andrei Șaguna din Brașov, în ziua de 26 Nov. a. c.

ar cădea într-o așa tristă stare sufletească... Nici protopopul, și cu atât mai puțin ori care dintre parohi, nu are voie nici putere a asculta și a primi mărturisirea altui preot despre voința trecerii lui la altă religie, ci unul ca acela totdeauna trebuie îndreptat în privința aceasta la arhierul său“.

În această greșală căzuse preotul Aron Costea din Cibu care a alunecat primind el mărturisirea de tre-

cere a lui Teodor Orlea, pricină asupra căreia Marele Arhieru s'a văzut îndemnat a-i face băgători de seamă atât pe PP. Protopopi cât și Preoțimea diecesană.

Asupra recăsătoriei preoților rămași văduvi s'a purtat discuție și în pagina Bisericii din „Universul“.

Am dat aci cazul Teodor Orlea din Cibu ca un caz de jurisprudență canonică în această chestiune sângerândă și care strigă după leuire.

Preotul FL. MUREȘANU

Răvașul Muzeului eparhial.

II

Continuăm cu însemnările asupra unor lucruri mai importante de la Muzeul Eparhial. Arhiva are și o colecție de *protocoale parohiale* vechi. Le voi enumera aci în ordinea în care sunt așezate printre rafturi:

1. Protocolul parohiei Alba Iulia-Maeri 1791—1821.

Protocolul parohiei Rogoz 1799-1847 (e scris cu litere latine).

3. Un protocol din protopiatul Lăpușului 1799-1847 (e scris cu litere latine).

4. Protocol din Rușii Bârgăului 1792-1812.

5. Protocol din Bucurdea Vinoasă 1845-1847.

6. Protocolul al doilea din Alba-Iulia-Maeri 1824-1842.

7. Protocol din Caila 1792-1832.

8. Protocolul poruncilor episcopiești și consistorialicești și a tuturor pricinilor de căsătorie de acest Scaon Protopopesc țitoare, cât și însemnarea Arhivului protopopesc începând de la anul 1845 (până la 1861). Pe copertă citim o însemnare recentă — „Găsitul-s'a acest registru în arhivele bisericii greco-ortod. române din Vâlcele, jud. Trei Scaune. Publicat-s'au de noi extrase din el și ne-au servit la întocmirea monogra-

fiei bisericii susnumite. Legatu-s'a pentru buna păstrare a acestui isvod, cu cheltuiala unuia din noi.“ (Dr. Od. Apostol-Cluj).

Cluj, 1927, Aug. 27.

Dr. Od. Apostol și preot paroh S. Paștină.

9. Protocol din Mănăsturul Românesc 1809-1863.

10. Protocol din Bârla 1843-1865. Are și „Protocolul poruncilor“.

11. Protocol din Chiuești 1801-1854.

12. Într'un protocol parohial al cărui nume nu se indică, sunt adunate circularele și pastoralele lui Andreiu Șaguna de la 1850 până la 1857.

13. Protocolul protopiatului din Cluj 1799-1885.

14. Protocol din Caila 1832-1868.

Sperăm că în curând colecția Muzeului se va îmbogăți și cu alte protocoale vechi, din cari se vor putea scoate multe informații istorice.

2. *Registrul Muzeului*. În 23 Mai, odată cu inaugurarea Muzeului, s'a deschis și un registru în care semnează vizitatorii. Filele cuprind numeroase semnături ale figurilor proeminente din viața culturală a Clujului.

3. *Colecția iconografică* s'a îmbogățit cu o icoană a Maicii Dom-

din jum. sec. XVIII. Sus se văd inițialele grecești ale formei Mytir Theou și inițialele Is. Hs. Icoana are și o inscripție — „Ceeace ești izvorul milii milostivirii învrednicește-ne pre noi Născătoare de Dumnezeu. Caută spre norodul cela păcătos, arată precum deapurarea puterea Ta, că întru Tine nădăduim Stăpână, bucură-te ca oarecând Gavriil Arhangelul fără de trupuri, mai marele Voevod.

Din colecția iconografică menționez icoanele pe sticlă: Icoana Sfântului Nicolae, din satul Araci (locul natal al P. S. Sale Episcopul Nicolae Colan) am descris-o cu altă ocazie.

Avem o icoană pe sticlă ce reprezintă o scenă foarte rară în iconografie — tăerea împrejur a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos. Erminia nu vorbește nimic despre reprezentarea acestei scene. Icoana de care vorbim are și un element anacronic. La tăerea împrejur, care se face în prezența Preacuratei Fecioare și a Sfântului Iosif, asistă și Sf. Nicolae. Tăerea împrejur o face cineva îmbrăcat în odăjdii arhieriești (probabil Dreptul Simeon). O altă icoană reprezintă *Răstignirea Domnului*: Isus pe lemnul crucii. Lângă Cruce stau triști Preacurata Fecioară și Sf. Ioan. Mai există o icoană a Maicii Domnului cu Pruncul Isus în brațe, o icoană a Sf. Nicolae și una a Sf. Impărați Constantin și Elena lângă lemnul crucii Mântuitorului. IOSIF E. NAGHIU

Avem guvern nou.

Pe urma demisiei guvernului prezidat de d. C. Argetoianu întâmplată Joi 23 Noemvrie c. M. S. Regele Carol II-lea a însărcinat pe d. Gh. Tătărescu cu alcătuirea noii echipe ministeriale. Vineri 24 l. c. Suveranul a primit jurământul noului guvern în alcătuirea următoare:

Președinte al Consiliului de miniștri și ad-interim la interne: d. Gh. Tătărescu, consilier regal;

Ministru de externe și ad-interim la propagandă: Grigore Gafencu;

Ministru al Finanțelor: d. Mitiță Constantinescu;

Ministru al Economiei Naționale: d. C. Angelescu;

Ministru al Lucrărilor Publice: d. ing. I. Gigurtu;

Ministru al Muncii: d. M. Ralea;

Ministru al Educației Naționale: d. Petre Andrei;

Ministru al Sănătății: d. Dr. N. Hortolomei;

Ministru al Cultelor și Artelor: Ion Nistor;

Ministru al Justiției: d. Istrate Micescu;

Ministru pentru minorități: d. Silviu Dragomir;

Ministru al F. R. N.-ului: d. C. Giurescu;

Ministru al Agriculturii: d. Gh. Ionescu Sisești;

Ministru al înzestrării armatei: d. Victor Slăvescu;

Ministru al Apărării Naționale: d. g-ral Ion Ilcuș;

Ministru al aerului și marinei: d. g-ral I. Teodorescu;

Ministru al Inventarului: d. Traian Pop.

Subsecretari de Stat:

D. N. Sibiceanu la Președinția Consiliului de miniștri;

D. Radu Portocală și d. G. G. Vântu la Ministerul de Interne;

D. Gh. Grigorovici la Muncă;

D. M. Șerban la Agricultură;

D. Titus Popovici la Economia Națională;

D. D. V. Ţoni la Educația Națională;

D. Dr. Petre Topa la Sănătate.

Ministerul Ordinei Publice a fost desființat.

tualilor ardeleni, cari din pricina sărăciei se vedeau siliți să urmeze școlile secundare străine din orașele apropiate. Pe măsura în care se accentuau încercările de a li se fura inima, ei sporeau, printr-o reacțiune a instinctului de conservare, peregrinările lor la vatra familiară, unde-i aștepta merindea înviorătoare a simțirilor românești. Pentru Aurel Ciortea anii de studiu la liceul și Universitatea din Cluj, deci timpul când i se contura personalitatea, coincideau cu epoca marilor frământări naționale din viața Ardealului românesc. Faimosul regim al lui Coloman Tisza, zdrobitorul de naționalități, provocase furtuna indignării și rezistenței îndârjite printre noi, provocând acele lupte viguroase, cari angajând neamul întreg sub flamurile lor au culminat în celebra bătălie politică, cu uimitor răsunet european, a Memorandului. Aurel Ciortea pe atunci student la facultatea de științe din Cluj, se găsea deci tocmai pe câmpul istoric unde avea loc eroica înfruntare a războiului de cutropire ce ni-l făcea Budapesta dușmană. El va fi urmărit, de sigur, toate fazele acestui vifor românesc, din clipa când delegația de 300 pornise la Viena cu jalba la Impărat și până la sentința de condamnare rostită la Cluj, în numele aceluiaș Impărat, împotriva tuturor fruntașilor națiunii noastre. Campania de adunări populare și ofensiva prin presă, răscolirea conștiinței naționale cu revărsările ei impetuoase până în cele mai ascunse colțuri ale Ardealului, alergarea intelectualilor și țăranilor la Cluj, unde

coborâseră vijelios, ca o amenințare revoluționară, și moșii lui Avram Iancu, toate aceste fapte de energie colectivă au trebuit să zguduie și sufletul lui Aurel Ciortea, făcându-l să ardă în vâlvătaie pentru neamul său luptător.

II.

Astfel când în 1896 își luase diploma universitară naționalismul lui era atât de precis, încât refuzând ispitele unor situații mai bune dar străine, a preferat să vie aici la *Gimnaziul românesc din Brașov*, creația fără seamăn a neamului nostru din Ardealul lui Andrei Șaguna. Tânărul profesor de abia 24 ani intra acum într'un mediu admirabil de simțire și gândire, cum nu era altul pe tot întinsul plaiurilor de dincoace de Carpați. Din primele clipe el regăsea aici, în proporții de neașteptată amploare, aierul cuceritor al peisagiului din Cojocna bisericii și casei sale părintești, hotărându-i, fără șovăire, întreg destinul vieții. Cu pregătirea serioasă ce o dobândise în anii de carte universitară, Aurel Ciortea inaugură entuziast un profesorat de școală românească sub stăpânire străină, menit a merge în linie ascendentă spre culmile unde străluciau celelalte valori didactice ale mândrei școale brașovene. Inteligența lui vie și pasiunea lui de muncă, proprie tinereții clocoțitoare, l-au ajutat să transforme catedra de *științele fizico-matematice*, așa de aride și de antipatice, într'un adevărat amvon de cultură, spre care elevii se îndreptau acum cu aceeași iubire arătată

limbii române sau studiilor istorice. De ce? Pentru că Aurel Ciortea a știut să fie un eminent educator și un îndrăzneț novator.

Unul din numeroșii lui elevi recunoscători, doctorul Valeriu Bologa, distins profesor al Universității clujene, spunea în mișcătorul panegiric dela groapa lui Aurel Ciortea: „Clasa ce-i era încredințată, pentru el nu era o grupare de nume catalogate, ci un întreg viu de suflete, care putea fi pus în vibrație, o mică oaste de prieteni mai tineri, pe cari voia să și-i câștige, cu cari tindea să se avânte spre adevăr și peste el spre ideal. Pedepse, lucru aproape necunoscut la el. În schimb uneori Sâmbăta, chemați de el la masa albă, cuvinte glumețe, dela suflet la suflet și multe și neprețuite îndemnuri — mai mult prin pilde decât prin vorbe — cum să ne purtăm în societate, cum să știm să fim veseli fără a pierde măsura și buna-cuviința. Avea un fel de a apela la bunele sentimente ale elevilor, mai ales la *simțul de onoare*, care dezarma și pe cei mai recalitanți. Astfel acestui om întreg numai prin reflectarea propriei sale ființe, i-a reușit să formeze mulți *oameni*“.

(„Țara Bârsei“ Nr. 1—930 p. 30). (Va urma)

■ ■ Abonați și răspândiți ■ ■
■ ■ „VIATA ILUSTRATA“ ■ ■

INFORMAȚIUNI

Ziua de 1 Decembrie. Ziua reculegerii și mândriei noastre, care ne-a adus biruința definitivă prin voința irezistibilă a neamului în marea adunare dela Alba-Iulia. Cu adâncă recunoștință față de toți, cari în cursul veacurilor au luptat și s'au jertfit pentru desrobirea Ardealului, noi suntem datori să le pomenim mereu numele ca generațiile tinere să le urmeze exemplul lor mișcător. A fost o credință mare care ne-a ținut în picioare și ne-a dat puteri neînfrânte de a rezista tuturor opresiunilor dușmane. Aceeași credință trebuie să ne călăuzească și în viitor spre a putea păstra neștirbit ceea ce ne-au dobândit eroii războiului de întregire. Acești mucenici nu pot fi uitați niciodată, fiind că ei au consimțit să-și dea viața lor însăși, ca din acest sublim sacrificiu să răsără marea minune a unității noastre naționale. Volbura întunecată de azi ce zgudue bolțile Europei este un grav avertisment pentru noi de a ne strânge în jurul Tro-nului și într-o deplină solidaritate să facem orice jertfă pentru apărarea sfântului nostru patrimoniu. Numai așa suntem demni de a invoca gloria zilei de 1 Decembrie 1918.

Pomenirea lui Aurel Ciortea la Brașov. Liceul Andrei Șaguna a organizat Duminecă 26 Noembrie c. o ședință comemorativă în amintirea lui A. Ciortea fost profesor acolo timp de 24 ani. În cadrul acestei ședințe, ținută în sala festivă, unde erau de față intelectualii Brașovului și elevii tuturor școlilor, directorul nostru d. I. Mateiu a rostit o conferință despre vrednicul profesor și bun ortodox, încheind cu un omagiu la adresa glorioaselor școli brașovene.

Calvarul unui popor. Ziarele străine dau informații grave despre situația din fosta republică cehoslovacă. Să știe, că în ultima vreme s'au produs mari tulburări provocate de naționaliștii cehi. Urmarea a fost o serie de execuții capitale și alte măsuri drastice. Printre ele închiderea tuturor școlilor universitare cehe pe timp de 3 ani cu arestarea profesorilor și studenților, bănuși de instigație. Se pretinde că numărul celor arestați până acum trece de 8000. Printre ei sunt 400 preoți catolici.

Câți evrei au pierdut cetățenia română. Lucrările ordonate anul trecut pentru revizuirea evreilor, au ajuns după numeroase dificultăți la sfârșitul lor, și rezultatele au fost date publicității. Au fost revizuiți 617,397 evrei de către instanțele judecătorești, dintre cari 225,222 au fost respinși dela cetățenia română, majoritatea strecurați de peste graniță în provinciile alipite. Aceștia vor trebui să-și facă bagajele și să plece spre alte țări. Felicităm justiția pentru

această însemnată operă creștină și națională.

Ratificarea acordului în chestiunea Fundației „Gojdu“. Camera deputaților a ratificat în ședința sa din 22 I. c. acordul dintre Ungaria și România, prin care se reglementează chestiunea Fundației „Gojdu“. Rămâne să vedem acum și aplicarea de fapt a acordului.

Iarăși a vorbit contele. Zilele trecute ministrul de externe al Ungariei, contele Csáky a ținut să rostească un nou discurs despre politica țării sale, care ar fi una de pace și de bune raporturi cu vecinii săi. Totuși, nu și-a putut ascunde nici de astădată resentimentele față de România, față de care a vorbit pe un ton lipsit de fineț și deferență. „Am încercat să desinfectez atmosfera“ — zice dumnealui ca și cum ar fi într-o mahala oarecare. Dar n'a reușit, fiind că România nu rezolvă chestiunea minorităților, după principiile dela Budapesta. Astfel relațiile între cele două țări sunt reci. Dar noi am soluționat problemele minoritare în timpul din urmă de acord cu fruntașii minoritari, singurii autorizați a-și spune cuvântul fără avizul inoportun al Budapestei. Deci, domnule contele nu prea dovedește însușiri de diplomat, când vorbește cum a vorbit.

Scopurile de război ale Angliei. Într'un discurs rostit la radio, premierul N. Chamberlain, ține să asigure poporul englez și lumea întreagă că noua metodă de luptă germană cu minele magnetice, ce distrug fără alegere vapoarele ori cărei țări, va fi înfrântă de amiralitatea britanică. Apoi a precizat din nou că Anglia urmărește două scopuri: doborârea dușmanului și a sistemului să de terorizare a celorlalte țări, apoi creierea unei stări noi în Europa, în care orice națiune să aibă dreptul a-și alege singură sistemul de guvernământ atâta vreme, cât guvernul nu va duce o politică ce vatamă pe vecinii săi.

Potopul minelor. Germania a umplut coastele Angliei și marea Nordului cu un potop de mine, destinate să blocheze și ea țara dușmană, făcându-i imposibilă aprovizionarea. Și până acum a înregistrat succese. Se anunță însă, că în câteva zile peste 200 de asemenea mine au fost aruncate la mal într-o provincie de răsărit a Angliei. Deci mai dau și ele greș cu toată precizia germană.

Cehii se expatriază. Ziarele anunță că mai multe mii de cehi, refugiați cum au putut în Iugoslavia au adresat o cerere colectivă banului din Croația spre a fi încetățeniți acolo, nevoind a se mai înapoia decât atunci când țara lor va fi iarăși liberă. Ce soartă tristă au uneori popoarele mici, căci sângerează pentru drepturile lor la viață.

BIBLIOGRAFIE

O. Ghibu: „La a douăzecea aniversare a Universității Daciei superioare“. Cluj 1939. 64 pagini. Prețul Lei 40'—.

Este textul unei conferințe publice rosite de autor în aula Universității în ziua de 12 Mai a. c. cuprinzând

o reprivire istorică în două părți. Una descrie originea Universității, creiată sub formă de *Colegiu* în 1581 de Ștefan Báthory și redusă sub Iosif II, la un liceu regesc, în care se predau și oarecari cursuri academice. Aici au funcționat și 2 profesori români: Vasile Vaida și Ioan Molnar Piuariu, iar pe la mijlocul veacului XIX elevii erau în majoritatea lor români. Este interesant faptul, că bunurile afectate de Báthory pentru întreținerea școlii, condusă de Iezuiți, au fost zălogite la particulari, după ce școala fusese desființată și clădirea ei dărâmată de Reformați. În 1698 ea se redeschide tot cu Iezuiți, iar bunurile au fost răscumpărate de Stat din *Casa contribuțională*, la care — spune un scriitor Iezuit — *valachii schismatici au contribuit cu mai mult de jumătate*. Aceste bunuri au fost apoi transformate în două fonduri: de *studii și de burse*, cari astăzi sunt în mâna Statusului catolic. Iată temeiul pentru care d-l Ghibu le reclamă azi pe seama Universității românești.

În partea a doua a conferinței d-l Ghibu arată amănunțit cum a fost luată Universitatea în stăpânirea noastră sub conducerea D-sale și organizarea ce i s'a dat. E surprinzător să aflăm, cum în 1919 atâția bărbați de seamă ai noștri erau de părere să fie lăsată tot Ungurilor această înaltă școală, iar Români să se mulțumească cu o Politehnică și o Academie de comerț. Organizarea imediată și progresele rapide ce le-a realizat Universitatea românească au dovedit că s'au înșelat și ei, dar mai ales Ungurii.

Broșura se citește cu mult interes, pentru amănuntele ei prețioase.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 6885/1939.

AVIS

Atragem din nou atențiunea tuturor oficiilor protopopești, parohiale și starețiilor asupra ordinelor noastre Nr. 5316/1939 și 4105/1939 prin cari am ordonat să stea în ajutorul primăriilor comunale când li-se cer acte și date referitoare la conscrierea averilor.

Cluj, la 18 Noembrie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 6960/1939.

Ordin circular

către toate oficiile protop. și parohiale.

Societatea „Sprijinul orbilor“ din România a trimis tuturor oficiilor noastre parohiale Apel și liste de subscriere în vederea adunării fondurilor necesare pentru împlinirea nobilei misiuni la care s'a angajat.

Indrumăm oficiile noastre în subordine să dea cel mai larg concurs societății, sprijinind din toate puterile reușita colectei. Banii adunați se vor înainta direct Societății pe adresa: București, Bulevardul Carol I., Nr. 96.

Despre executare și rezultatul colectei ni se va raporta până la 1 Ianuarie 1940.

Cluj, la 25 Noembrie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 6845/1939.

Comunicat.

Aducem la cunoștință preoților noștri, cari sunt sau vor fi concentrați, că sunt obligați a cere dela Inspectoratul Clerului militar din Alba Iulia broșura Statului Major cu Instrucțiunile pentru obligațiile lor în timpul concentrării, având a se conforma acestor instrucțiuni.

Cluj, la 21 Noembrie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 6896/1939.

Comunicat.

Vrednicul preot Toma Chiricuță dela biserica Zlătari din București scoate o revistă săptămânală de pietate și învățătură creștină, numită „Ortodoxia“.

Ținând seamă de folosul ce-l poate aduce vieții religioase recomandăm cu toată căldura preoților noștri abonarea acestei reviste.

Cluj, la 28 Noembrie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 7108/1939.

Comunicat.

Consistorul mitropolitan în ședința sa din 8 Septembrie 1939 a modificat art. 48 din Regulamentul cel nou pentru parohii în sensul că adunarea parohială pentru alegerea de preoți se convoacă înăuntrul unui termen de 28 zile dela expirarea concursului. Termen mai lung se poate fixa numai cu autorizația Consiliului eparhial.

De asemenea se modifică și art. 36 prin care se dă drept văduvelor preotese să locuiască în casa parohială până la instalarea preotului celui nou.

Cluj, la 27 Noembrie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 736/1939.

(39) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei Lunca, protopopiatul Lupșa, devenită vacantă prin transferare, să publice concurs cu termen de 20 zile, socotite dela prima publicare în „Renașterea“.

Preotul beneficiază de următoarele venituri din parohie:

1. Salar dela Stat conform calificăției.
2. Casă parohială cu toate dependențele necesare.
3. Cimitirul plantat cu pomi fructiferi, în întindere de 1 și jum. jugăr.
4. Sesiune parohială 6 jug. 484 stg. fânaș și arător.
5. Câte o jumătate litră grâu sau porumb dela fiecare familie.
6. Stola obișnuită.

Candidații își vor înainta în termenul fixat cererea și actele regulamentare Ven. Consiliu eparhial, putându-se apoi prezenta, cu avizul prealabil al acestui Oficiu, în parohie, pentru a face cunoștință cu enoriașii.

Baia-de-Arieș, la 22 Nov. 1939.

Oficiul protopopesesc în înțelegere cu consiliul parohial din Lunca.

Vasile Șpan, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.